A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közlemény felülvizsgálatáról szóló nyilvános konzultációt kísérő magyarázó feljegyzés

E feljegyzés célja, hogy tisztázza a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek megvalósításának előmozdítására nyújtott állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségének elemzési kritériumairól szóló bizottsági közlemény (a továbbiakban: közlemény) felülvizsgálatára irányuló javaslat célját és hatályát. A feljegyzés a felülvizsgált közlemény tervezetéről szóló nyilvános konzultációt kíséri, melynek időtartama 8 hét lesz.

A Bizottság felkéri a polgárokat, szervezeteket, vállalkozásokat és hatóságokat, hogy fejtsék ki álláspontjukat a közlemény felülvizsgálatára vonatkozó bizottsági javaslatról. A konzultáció mellett a tagállamokkal tartandó találkozóra is sor kerül majd, hogy visszajelzést tudjanak adni a közlemény tervezetéről.

A Bizottság felkéri az érdekelteket, hogy észrevételeiket elektronikus formátumban tegyék meg, és egyértelműen jelezzék, ha válaszuk bizalmas. Ebben az esetben be kell nyújtaniuk válaszuk nyilvános, a Versenypolitikai Főigazgatóság weboldalán közzétehető változatát is. A teljes elérhetőségi adatok a nyilvános konzultációról szóló oldalon találhatók.

1. Háttér

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek jelentős mértékben hozzájárulhatnak az Unió stratégiai célkitűzéseinek megvalósításához, különös tekintettel pozitív továbbgyűrűző hatásaikra. A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek lehetőséget teremtenek a tagállamok és az Unió teljes területéről jelentkező érintett felek együttműködésére azzal a szándékkal, hogy legyőzzék azokat a jelentős mértékű piaci és rendszerszintű hiányosságokat és társadalmi kihívásokat, amelyek máskülönben nem lennének orvosolhatók.

Az első alkalommal 2014-ben elfogadott közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közleményben[1] a Bizottság meghatározza azokat a feltételeket, amelyek teljesülése esetén a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek megvalósításához nyújtott állami támogatás a Szerződés 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja értelmében összeegyeztethetőnek tekinthető a belső piaccal.

2019-ben a Bizottság a 2012-es állami támogatási korszerűsítési csomag célravezetőségi vizsgálatának[2] részeként elindította a közlemény értékelését annak vizsgálata céljából, hogy a szabályok még mindig megfelelnek-e a célnak. Az eredmények azt mutatták, hogy a szabályok a gyakorlatban jól működnek, de az elkövetkező időszakra bizonyos eseti kiigazításokat kell tenni.

2019. december 11-én a Bizottság közzétette az európai zöld megállapodásról szóló közleményét, amelyben vázolja azokat a szakpolitikai lépéseket, amelyek segítségével Európa 2050-re a világ első karbonsemleges földrészévé válhat. Az európai zöld megállapodás teljesítéséhez valamennyi ágazatban szükség van intézkedésekre.

Ezenfelül 2020. február 19-én közzétették az európai digitális stratégiát, amelynek célja, hogy a digitális transzformációt az emberek és vállalkozások szolgálatába állítsa, egyúttal hozzájáruljon a 2050-re megvalósítandó klímasemleges Európára irányuló célok eléréséhez.

[1] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52014XC0620(01)
[2] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_19_182

Ez a zöld és digitális gazdaságra való egyidejű átállás megköveteli a jelenlegi állami támogatási szabályok összehangolását is.

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közlemény 2021 végén hatályát veszti[3]. Az új közlemény elfogadása 2021 második félévében várható.

2. A közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közlemény szövegtervezetében javasolt módosítások

A közlemény felülvizsgálata nagyrészt a közlemény értékelése során gyűjtött eredményekre, bizonyítékokra és adatokra támaszkodik, ideértve a célravezetőségi vizsgálat[4] hatálya alá tartozó összes szabályról folytatott célzott és nyilvános konzultációt, valamint a Bizottság esetgyakorlatából – különösen a három, kutatással és innovációval kapcsolatos, közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló határozatból – származó tapasztalatokat (a mikroelektronikáról szóló határozat, amelyet 2018 decemberében hagytak jóvá, valamint az elemek értékláncáról szóló két határozat, amelyeket 2019 decemberében, illetve 2021 januárjában hagytak jóvá). Emellett a közleményt aktualizálni kell, hogy megjelenjenek benne olyan új fontos szakpolitikai prioritások, mint például a zöld megállapodás és a digitális stratégia.

Az értékelés eredményei alapján a közlemény összességében megfelel a céljának. Különösen alkalmas eszköznek bizonyult a stratégiai értékláncokban a közös európai érdeket előmozdító, határokon átnyúló, integrált és együttműködésen alapuló fontos projektek megjelenésének elősegítése terén.

E tekintetben úgy tűnik, hogy a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek értékelésére vonatkozó korábbi ágazatspecifikus szabályok helyett a célzott és több tudományágat átfogó iránymutatás bevezetése elérte a közös európai érdeket szolgáló fontos projekteknek nyújtott állami támogatás támogathatósági és összeegyeztethetőségi kritériumainak pontosítására, valamint a Bizottság értékelésének kiszámíthatóságára vonatkozó célkitűzéseket.

Konkrétabban, a közlemény tervezete – bár a 2014. évi közleményhez képest nagyrészt változatlan marad – az alábbi területekre összpontosítva kerül felülvizsgálatra.

<u>A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek nyitottsága és inkluzivitása</u>

Úgy tűnik, hogy a meglévő támogathatósági követelmények (pl. az érintett tagállamok minimálisan szükséges száma ahhoz, hogy egy projekt a közös európai érdeket szolgáló fontos projektnek minősülhessen) és a pozitív mutatók (pl. a közös európai érdeket szolgáló fontos projekt nyitottsága) nem elegendőek annak biztosításához, hogy a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek kialakítása teljesen nyitott és inkluzív módon történjen.

Ezért helyénvalónak tűnik a részt vevő tagállamok minimális számának kis mértékű növelése – fenntartva ugyanakkor kevesebb részt vevő tagállam lehetőségét, amennyiben azt a projekt jellege indokolja –, valamint annak előírása, hogy valamennyi érdekelt tagállamnak tényleges lehetősége legyen arra, hogy részt vegyen egy kialakulóban lévő közös európai érdeket szolgáló fontos projektben (lásd a közleménytervezet 17. és 18. pontját).

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_20_1247
[4] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2044-Fitness-check-of-2012-State-aid-modernisation-package-railways-guidelines-and-short-term-export-credit-insurance/public-consultation

A kkv-k szerepe

Jóllehet számos kkv részt vett a 2014 óta jóváhagyott három K+F+I integrált közös európai érdeket szolgáló fontos projektben, az ilyen projektekről szóló közlemény szabályai önmagukban nem foglalkoznak a kkv-k sajátos helyzetével.

Tekintettel arra, hogy a kkv-k különleges szerepet töltenek be az EU gazdaságában, fontos, hogy a kkv-k részt vehessenek a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekben és élvezhessék azok előnyeit. Figyelembe véve továbbá, hogy a kisebb összegű támogatások, például a kkv-k számára nyújtottak, elvben kisebb valószínűséggel torzítják indokolatlanul a versenyt, helyénvaló bevezetni az arányos értékelés kifejezett elvét (lásd a közleménytervezet 5. pontját).

Emellett helyénvaló ösztönözni a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekben részt vevő nagyvállalkozásokat, hogy partnerként vonjanak be különböző tagállamokban működő kkv-kat annak érdekében, hogy a kkv-k egyre nagyobb mértékben részesülhessenek a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek előnyeiből (lásd a közleménytervezet 22. pontjának d) alpontját).

A jelenlegi uniós prioritások és stratégiák aktualizálása

A jelenlegi közlemény nem tükrözi teljes mértékben a közelmúltbeli uniós szakpolitikai fejleményeket, különösen az európai zöld megállapodást, a digitális stratégiát és az ipari/kkv-stratégiát.

Ezért szükségesnek tűnik a legújabb releváns kezdeményezésekre való hivatkozások beillesztése (lásd a közleménytervezet 4., 5. és 15. pontját).

Helyénvaló továbbá kifejezetten elismerni azt a lehetőséget, hogy a közlemény keretében értékelni lehessen az egyes stratégiák szempontjából nagy jelentőségű, határokon átnyúló egészségügyi vagy digitális projekteket (lásd a közleménytervezet 26. pontját).

A közös európai érdeket szolgáló fontos projekteknek nyújtott támogatás negatív hatásainak megelőzése és a támogatások arányosságának további biztosítása

A közös európai érdeket szolgáló fontos projektek európai jellegének további erősítése és az uniós kohéziós politikával való összhang biztosítása érdekében helyénvaló az áthelyezési feltételek kezelésére vonatkozó egyedi rendelkezések bevezetése (lásd a közleménytervezet 49. pontját).

Annak további biztosítása érdekében, hogy a támogatás kedvezményezettjei által a támogatott projekt eredményeként szerzett többlet nettó bevételek esetében a támogatás arányos maradjon, helyénvaló kifejezett rendelkezést bevezetni arra vonatkozóan, hogy a Bizottság megfelelő visszakövetelési mechanizmusok alkalmazását kérhesse (lásd a közleménytervezet 37. pontját). Helyénvaló továbbá előírni, hogy a kedvezményezett általi társfinanszírozásnak jelentősnek kell lennie (lásd a közleménytervezet 20. pontját).

Egyéb pontosítások és frissítések

Figyelembe véve a célravezetőségi vizsgálat keretében folytatott konzultációk során megfogalmazott, pontosításra irányuló kéréseket, valamint az esetgyakorlat fényében indokoltnak tűnik a közös európai érdeket szolgáló fontos projektekről szóló közlemény egyes rendelkezéseinek naprakésszé tétele, enyhe átdolgozása vagy átstrukturálása, különösen az alábbiak tekintetében: az „integrált projekt” fogalmának meghatározása (lásd a közleménytervezet 13. pontját); piaci vagy rendszerszintű hiányosságok vagy társadalmi kihívások megléte (lásd a közleménytervezet 16. pontját); az „első ipari

hasznosítás” fogalmának meghatározása (lásd a közleménytervezet 25. pontját); a kontrafaktuális forgatókönyvek értékelése (lásd a közleménytervezet 32. pontját); a támogatás halmozása (lásd a közleménytervezet 36. pontját); az átláthatóság (lásd a közleménytervezet 50. és 51. pontját).